

УКРАЇНСЬКО-БРИТАНСЬКІ ВІДНОСИНИ В УМОВАХ ПРОТИДІЇ РОСІЙСЬКІЙ АГРЕСІЇ (2014–2023 рр.)

Липка Марія,

студентка IV-го року навчання
історичного факультету
Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка
e-mail: marialypka02@gmail.com

Науковий керівник: **Прийдун Степан,**
кандидат історичних наук доцент,
кафедра всесвітньої історії та релігієзнавства
Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка

Від початку російської агресії проти України Велика Британія активно виступила на підтримку нашої держави. У цьому контексті офіційний Лондон реалізував низку санкцій та обмежувальних заходів в односторонньому та багатосторонньому форматах.

Проведення незаконного референдуму в Криму а також початок російського вторгнення на Донбас весною 2014 р. змусили світ і Велику Британію переглянути свою політику щодо Росії [1, с. 105].

В умовах сьогодення, Велика Британія має чітку позицію щодо підтримки територіальної цілісності та суверенітету України, зокрема у рамках міжнародних організацій (ООН, ОБСЄ та Ради Європи). Велика Британія, яка є постійним членом Ради Безпеки ООН, регулярно виступає на підтримку української державності. Систематично робить заяви на захист судноплавства в Чорному морі, щодо анексії Автономної Республіки Крим чи катастрофи рейсу МН17, незаконних дій РФ та загострення на Донбасі, політичних в'язнів. Значне пожвавлення відбулось після інциденту у Солсбері, коли російські дії торкнулися безпосередньо Великої Британії. З 2014 року Велика Британія надає значну технічну допомогу, що спрямовується на внутрішні реформи, підтримку незалежних медіа, належного врядування, подолання наслідків конфлікту, боротьбу з корупцією та підтримку у розбудові Збройних Сил України. Протягом 2014–2015 рр. Велика Британія надала значну матеріально-технічну допомогу.

Протягом 2016–2017 рр. політика Британії у протидії російської агресії була спрямована у першу чергу на посилення обороноздатності України і збільшення тиску на Росію для реалізації Мінських домовленостей відповідно до українського бачення і для деокупації Криму.

Продовження офіційним Лондоном активної політики на міжнародній арені, не зважаючи на процес виходу із ЄС – тим самим Велика Британія і далі залишатиметься одним із головних міжнародних партнерів України [2, с. 2–3].

З початку Революції Гідності та здійснення російської агресії проти України в 2014 р. Сполучене Королівство активно виступило на підтримку нашої держави. Британія ініціювала та підтримала міжнародні санкції проти Росії за агресію в Україні та окупацію АР Крим, у тому числі виключення РФ з G8. Велика Британія продовжує надавати активне сприяння Україні у захисті національного суверенітету та територіальної цілісності на майданчиках таких міжнародних організацій як ООН, ОБСЄ, НАТО, РЄ, ЄС, ЮНЕСКО. У 2017–2018 роках загальне фінансування програм склало 31,6 млн фунтів, у 2018–2019 рр. – 35,2 млн фунтів, у 2019–2020 рр. – 36,95 млн фунтів. Після виходу з ЄС у січні 2020 року, Велика Британія розпочала розробку власної санкційної політики, спираючись на досвід тісної співпраці з іншими партнерами щодо європейських пакетів санкцій проти Росії впродовж останніх шести років [3, с. 10].

У листопаді 2018 р. Спільна заява міністерств оборони окреслила пріоритети кіберзахисту, протидії гібридним загрозам, воєнної розвідки, розширення операції «Orbital», військової освіти, військово-технічногоспівробітництва, розвитку оборонної інфраструктури

А уже 8 жовтня 2020 р. у Лондоні Президент України Володимир Зеленський і Прем'єр-міністр Великої Британії Борис Джонсон підписали Угоду про політичне співробітництво, вільну торгівлю та стратегічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії та Північної Ірландії [4, с. 295].

Повномасштабне вторгнення РФ на територію України 24 лютого 2022 р. завадило планам комплексної співпраці сторін, насамперед, що стосується військово-технічної кооперації в регіоні Чорного моря, відповідно до якої, за рахунок британських ресурсів передбачався розвиток спроможностей ВМС України. Варто зазначити, що в умовах реальних бойових дій високої інтенсивності безумовним здобутком двосторонньої співпраці став досвід попередньої багаторічної роботи, що здійснювалась британськими військовими інструкторами, а також завдяки десяткам спільних військових навчань, які були проведені на полігонах обох країн із залученням інших держав НАТО відповідно до стандартів самого Альянсу [4, с. 293].

Протягом тривалого часу Україна постійно відчуває надзвичайно активну політичну та фінансово-економічну підтримку Великої Британії. Серед знакових подій, варто виділити – оголошення наприкінці січня рішення про формування тристороннього міждержавного альянсу Україна–Польща–Велика Британія, крім того, офіційний візит до Києва 1

лютого Бориса Джонсона, який оголосив про те, що Британія надасть для ЗСУ оборонні озброєння .

З початку вторгнення Сполучене Королівство запровадило наймасштабніший пакет санкцій, який будь-коли був запроваджений проти великої економіки. Поки агресія Російської Федерації проти України триває, Сполучене Королівство залишатиметься відданим впровадженню жорстких санкцій проти секторів російської економіки та осіб, що перебувають у Російській Федерації та за її межами, які підтримують війну або отримують прибуток від неї, або сприяють в обході санкцій у третіх країнах. Сполучене Королівство також вживатиме рішучих дій із партнерами для боротьби з усіма формами обходу санкцій, а також для посилення власної внутрішньої стійкості до незаконного фінансування, пов'язаного з Росією, та еліт, пов'язаних із Кремлем. Україна та Сполучене Королівство надаватимуть одна одній актуальну інформацію про підстави для впровадження санкцій та іншу відповідну інформацію згідно з відповідними зобов'язаннями [2, с. 9–10].

Висновки. Отже, Велика Британія є одним із ключових партнерів України, що допомагає протистояти агресії РФ. Підтримка Британії в усіх сферах (політика, дипломатія, озброєння, гуманітарні питання щодо українців, які виїхали до Сполученого Королівства) –це безсумнівний доказ того, що між Україною та Британією налагоджені партнерські відносини. Британія займає найбільш стійку позицію серед партнерів, не балансує між Росією та Україною, а усіма силами виступає за українські інтереси і перемогу українців. Варто зауважити, що постачання західної техніки, зброї та боєприпасів надзвичайно важливі для українців у довгостроковій перспективі. Попри те, що Україна має власні можливості з виробництва зброї, без потужної сторонньої підтримки ЗСУ України буде важко звільнити великі території у російських військ. Таким чином, сфера безпеки загалом та військова кооперація стали пріоритетним напрямом двосторонньої співпраці між Україною та Великою Британією в умовах російсько-української війни.

Українсько-британські відносини в період з 2014 по 2023 рр. відзначаються значущим підвищенням стратегічного партнерства між двома країнами. Російська збройна агресія проти України в 2014 р. стала катализатором для єднання зусиль обох країн у відстоюванні міжнародного правопорядку та суверенітету.

Велика Британія активно підтримувала і підтримує Україну на міжнародній арені, виступаючи за санкції проти Росії, а також надаючи військову та гуманітарну допомогу. Зокрема, британські військові навчання та консультації допомогли покращити оборонні здібності України

Економічне співробітництво також зазнало певного розвитку, хоча рівень торгівлі між країнами залишався помірним. Велика Британія підтримувала українське членство в Європейському Союзі та НАТО, акцентуючи на необхідності зміцнення демократії та прав людини в Україні.

Культурний та освітній обмін між Україною та Великою Британією також зростає, що сприяло поглибленню взаємного розуміння та дружніх відносин між державами.

Отже, в цілому можна сказати, що протидія російській агресії відіграла ключову роль у формуванні та зміцненні стратегічного партнерства між Україною та Великою Британією, заснованого на спільних цінностях, інтересах та обов'язках перед міжнародною спільнотою.

ЛІТЕРАТУРА

1. Грубінко А. В. Велика Британія в системі європейської зовнішньої і безпекової політики (1990–2016 рр.): монографія. Тернопіль: Осадца Ю.В., 2017. 640 с.
2. Стужук Ю. Співробітництво України та Великої Британії в умовах російсько-української війни. *Центр воєнно-стратегічних досліджень національного університету України імені Івана Черняхівського*. Київ. № 2. 2022. С.135–140.
3. Черевко О. Еволюція українсько-британських відносин в умовах широкомасштабної агресії Росії проти України. *Український історичний журнал*. 2023. № 4 (571). С. 5–24.
4. Грубінко А. В. Міжнародна роль Великої Британії в умовах російсько-української війни. *Наукові заходи Юридичного факультету Західноукраїнського національного університету*. 2022. С. 293–299.